

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
“СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП
ТП“ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО РАЗГРАД”

7200 Разград , ул.“Черна”№ 34, ПК 125, тел.факс: 084 / 66-13-19, тел.: 66-13-09, e mail:razgrad@scdp.bg

ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ
ДЕЙНОСТТА НА ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ
ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО РАЗГРАД

Използвани съкращения и мерни единици в текста

АД	Акционерно дружество
БТ	Бюро по труда
ГТ	Горски територии
ГСП	Горско стопански план
ДГС	Държавно горско стопанство
ДГТ	Държавни горски територии
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЗГ	Закон за горите
ЗТ	Защитена територия
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИЦ	Информационен център
КНСБ	Конфедерация на независимите синдикати в България
ЛТУ	Лесотехнически университет
ЛУП	Лесоустройствен проект
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НАП	Национална агенция по приходите
НДГП	Недървесни горски продукти
НОИ	Национален осигурителен институт
НП	Национален парк
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОСВ	Оценка на социалното въздействие
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РДГ	Регионална дирекция по горите
СЛРБ	Съюз на ловците и риболовците в България
FSC	Forest Stewardship Council (Съвет за стопанисване на горите)
SWAT	Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)
дка	декар (1 дка = 1000 м ²)
ха	хектар (1 ха = 10 дка)
м³	кубически метър
с.	село

Понятия, използвани в доклада

Оценка на социалното въздействие	Процес на анализ, мониторинг и управление на желаните и нежелани социални последици, както позитивни така и негативни, резултат на планирани интервенции (политики, програми, планове, проекти) и всякакви процеси на социална промяна в резултат на тези интервенции. Основната му цел е да доведе до по-устойчива и хармонична биофизична и човешка околна среда.
Заинтересовани страни	Човек или организация, които имат законен интерес от дейността на ДГС Разград. Интересът им може да бъде повлиян положително или отрицателно.
Анализ на вторична информация	Метод за събиране на информация, при който се прави преглед на вече налични източници. Такива могат да бъдат доклади, анализи и др.
Дълбочинно интервю	Метод за събиране на информация, при който даден проблем се изследва обстойно, в дълбочина. Търси се мнение, отношение, оценки. Провежда се с един човек, т. нар. респондент.
Групова дискусия	Метод за събиране на информация, при който се разговаря с няколко респондента едновременно (6-10 души). Търси се мнение, отношение, оценки. Дава повече информация от интервюто, тъй като могат да бъдат изразени различни гледни точки по даден проблем.

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

• **Общи социално – икономически характеристики на региона** Стопанството е разположено в Североизточна България, Разградска област и обхваща част от землищата на общини гр.Разград, гр.Лозница, гр.Цар Калоян и с.Самуил, както следва: община гр.Цар Калоян – землища на с.Езерче, с.Костанденец, гр.Цар Калоян, община гр.Разград – землища на с. Балкански, с. Благоево, с. Гецово, с. Дряновец, с. Дянково (част), с. Киченица, с. Липник, с. Мортагоново, с. Недоклан, с. Осенец, с. Островче, с. Побит камък, с. Пороище, с. Радинград, гр. Разград, с. Раковски, с. Стражец, с. Ушинци, с. Черковна (част), с. Ясеновец, община с. Самуил – землища на с. Богомилци, с. Голям извор, с. Желязковец, с. Кривица, с. Самуил, с. Хума- община гр. Лозница – с. Бели Лом, с. Веселина, с. Гороцвет, с. Градина, с. Каменар, гр. Лозница, с. Ловско, с. Манастирско, с. Манастирци, с. Сейдол, с. Синя вода, с. Студенец, с. Трапище, с. Тръбач, с. Чудомир.

Предвид големината и разположението си, гр. Разград се явява естествен център и седалище на стопанството.

На северозапад ДГС “Разград” граничи с ДЛС “Дунав”, на североизток с ДГС “Сеслав” и ДЛС “Воден”, на изток с ДЛС “Паламара” и ДГС “Шумен”, на юг с ДГС “Търговище” и на югозапад с ДЛС “Черни Лом”, гр. Попово.

През територията на стопанството преминава първокласен път Русе-Разград-Шумен, а с останалите близки градове – Кубрат, Исперих, Лозница, Търговище и Попово – връзката се осъществява чрез второкласни пътища. Всички населени места в района на стопанството са свързани с асфалтови пътища. През територията на ДГС “Разград” преминава и ж.п. линията Русе-Разград-Каспичан-Варна, с отклонение от Самуил за Силистра.

Съществуващата транспортна мрежа създава добри условия за стопанисването на горите. Всички горски комплекси се свързват с основната пътна мрежа посредством множество временни горски пътища. Недостъпни гори няма.

- **Място на горското стопанство в приоритетите на областта**

Горското стопанство е важно и доходно средство на територията на областта.

Дейността се осъществява в две направления:

- Охрана и възпроизводство на горски ресурси.
- Екологосъобразно ползване на дървесните ресурси

Основните очаквания на обществото към горския сектор, в частност ТП ДГС Разград са:

1. Устойчиво управление на наличния ресурс;
2. Задоволяване на нуждите на местното население от дърва за битови нужди;
3. Справяне с проблема с незаконните сечи;
4. Ограничаване на ерозионните процеси;
5. Осигуряване на суровина за местните дървопреработвателни предприятия;
6. По-тясно интегриране на целите свързани с управление на горите с другите приоритетни сектори на местната икономика, най-вече туризма.

- **Юридически статут на ТП ДГС РАЗГРАД**

ТП ДГС Разград е териториална структура на СЦДП Габрово за осъществяване стопанисването на държавните горски територии и охраната на горите и земите от горските територии. СЦДП Габрово е самостоятелно юридическо лице със статут на държавно предприятие по силата на чл. 163, от ЗГ. Съгласно ЗГ, основният предмет на дейност ТП ДГС Разград е:

- Изпълнение на горскостопанския план в държавните горски територии (ДГТ) чрез:
 - възпроизводство на горите и земите от ДГТ и извършване на свързаните с това дейности;
 - ефективно ползване на дървесина и на недървесни и други горски продукти от горите и земите от ДГТ, както и търговия с тях;
 - организиране и провеждане на противопожарни мероприятия в горите и земите от ГТ;
 - поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях.
- Управление на горите от ДГТ.

- Организиране и провеждане на лесозащитни и противоерозионни мероприятия в горите и земите от ГТ;
- Охрана на горите и земите от ГТ и опазване на дивеча;
- Придобиване на гори и земи от ГТ.

Основни органи на управление на ДГС са СЦДП ДП Габрово и директорът на ДГС.

• **Обща характеристика на ТП ДГС РАЗГРАД и устройство на територията**

ТП ДГС Разград носи името на гр. Разград, където е седалището на неговото административно управление. Територията на стопанството се разполага между 43°22' и 43°42' северна ширина и 26°08' и 26°48' източна дължина. Попада в източната част на Дунавската равнина и заема южните краища на Лудогорието, известни в морфоструктурно отношение като Севернобългарска подутина. Според горскорастителното райониране попада в Мизийска горскорастителна област, Лудогорска подобласт.

Формата на стопанството е неправилен многоъгълник, с дължина в посоки “запад – изток” и “север – юг”, съответно 58 км и 42 км.

Горските територии са обособени от отделни комплекси, пръснати сред работни земи, с различна форма и големина.

Общата инвентаризирана площ на държавно горско стопанство “Разград” е 23838.8 ха, от която 22650.1 ха дървопроизводителна и 1188.7 ха недървопроизводителна.

Видове собственост

Възстановяването на собствеността на горите и земите от ГФ на територията на ТП ДГС Разград на този етап се счита за приключило. Разпределението на територията по вид на собствеността, е представено в Таблицата.

Територия и дялове по вид на собствеността на ДГС Разград

Вид собственост	Инвентар. площ	%
Държавна	9628.3	40.4
Общинска	13664.3	57.3
Частна		
- на физически лица	400.3	1.7
- на рел. организации	1.2	-
- на общ. организации	144.1	0,6
- съсобственост	0,6	-
Общо	23838.8	100.0

• **Заинтересовани страни от дейността на ТП ДГС Разград**

След проучване бяха идентифицирани следните заинтересовани страни:

Име на организацията : Т П Д Г С Р а з г р а д			
ИМЕ на заинтересованата страна – организация или частно лице	Лице за контакт	E-mail адрес	Пълен пощенски адрес или други координати за връзка
Община Разград	Денчо Бояджиев - кмет	obshtina@razgrad.bg	Бул." Бели Лом" №37а, Разград ПК 7200
Община Лозница	Севгин Шукри - кмет	obshtina@loznitsa.bg	Ул. „Васил Левски“ №6, Лозница ПК 7290
Община Самуил	инж. Джебдет Ахмед Азис - кмет	info@samuil.eu	Ул. „Хаджи Димитър“ №2 Самуил ПК 7454
Община Цар Калоян	Даут Аляовлу - кмет	tsarkaloyan@abv.bg	пл. „Демокрация“ №1 Цар Калоян ПК 7280
РДГ РУСЕ	инж. Огнян Савянов - директор	rugruse@iag.bg	бул. Скобелев 7, гр. Русе, ПК 7000
Областна администрация Разград	д-р Деян Димитров – областен управител	rz.oblast@rz-government.org	Бул." Бели Лом" №37а, Разград ПК 7200
РИОСВ Русе	инж.Цонка Христова-директор	latanov@riosv-ruse.org	Гр. Русе 7000, „Придунавски булевард“ № 20, п.к. 26
Басейнова дирекция „Дунавски район“	инж. П. Димитров - директор	dunavbd@bddd.org	Гр. Плевен, ул. "Чаталджа" № 60
РСПБЗН Разград	ГИ Радослав Христов	od_razgrad@mvr.bg	Гр.Разград 7200 ул. "Кирил и Методий" №8
„Лес Груп“ ООД	Катя Дечкова	-	Ул.Княз Борес № 67-Б, Р. България 7200, <i>Разград</i>
„СММ-59“ ЕООД	Станчо Минков	-	Ул."Св. Св. Кирил и Методий" №4, Разград 7200
„Ловела“ ООД	Петър Петров	lovela.ood@gmail.com	Сливо Поле, обл Русе, до шосето
ЛРД „СОКОЛ“ Разград	Пенчо Иванов Пенчев	lrdz@mail.bg	7200 Разград, ул. Марица 13
„Леспродукт“ ООД	Валентин Великов	-	гр. Русе 7015,ул. РУСОФИЛИ 44
„Авирая“ ЕООД	Ива Миткова Димитрова		гр. Кубрат, ул. Цар Освободител , бл 40, ап 1
„Еколес 90“ ЕООД	Симеон Симеонов	monkata90_19@abv.bg	гр. Кубрат, ул. Цар Освободител , бл 18
„Маркони груп-лес“ ЕООД	Пенка Бангеева	-	Гр. Пловдив, бул. Александър Стамболийски № 50, ет 4, ап 10
„Ивел 10“ ЕООД	Ива Донева	ivel10eood@abv.bg	бул."Тутракан" 44, гр. Русе
ЕТ „Феролес“	Марин Анастасов	-	гр. Кубрат 7300, ул. „Странджа“ №1
ДУ "Лудогорие лес" ЕАД	инж.Станчо Минков	-	гр. Разград западна пром.зона
ДУ "Вълчи ями" ООД	Мехмед Юмеров	enkaiko_eood@abv.bg	гр.Търговище ул.Хаджи Димитър 2

Списъкът не претендира да е изчерпателен, за това основните взаимодействия са анализирани за групите заинтересовани страни.

Местно самоуправление

Държавни структури

Регионална дирекция по горите – Русе

Областна администрация – Разград

Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

Регионална инспекция по околна среда и води – Русе

Басейнова дирекция „Дунавски район“ – Плевен

Служба „Пожарна и аварийна безопасност и защита на населението”

Структури на Национална служба „Полиция”

Гражданска защита

Фирми от горския сектор

Фирми, ангажирани в дърводобива

Фирми, ангажирани в търговията с дървесина

Фирми, ангажирани в лесокултурни дейности

Фирми, ангажирани в добива/ изкупуването на НДГП

Дървопреработвателни предприятия

НПО

СЛРБ „Сокол” – гр. Разград

Недържавни собственици на земи и гори от ДГФ

Физически лица

Община

Църква

Мюфтийство

Частни лесовъди

Местно население

Събиране на недървесни горски продукти за лична употреба

• Обхват на дейностите и взаимодействие със заинтересованите страни

Както бе споменато по-горе дейностите на ТП ДГС Разград са регламентирани в Закона за горите и прецизирани в Горскостопанския план (ГСП). В Таблицата е описано възможното въздействие от осъществяваните дейности върху отделните групи заинтересовани страни. Би следвало да се има предвид, че взаимодействията могат да бъдат както отрицателни, така и положителни.

Видове дейности на ТП ДГС Разград и групи заинтересовани страни, с които си взаимодействат при изпълнението им

Дейност	Взаимодействие
Управление на горите от ДГТ	Всички
Възпроизводство на горите и земите от ДГТ и извършване на свързаните с това дейности	Местно население Община
Ползване на дървесина и търговия	
• Търгове за добив и продажба на дървесина	Фирми ангажирани в дърводобива Фирми ангажирани в търговията с дървесина Дървопреработвателни предприятия
• Дърва за огрев за местното население и социално слаби граждани	Община Местно население НПО
Ползване на недървесни и други горски продукти и търговия с тях	
• НДГП	Фирми ангажирани в добива/изкупуването на НДГП Събиране на недървесни горски продукти за лична употреба
• Паша на животни	Местно население
Охрана на горите и земите от ГТ	Държавни структури Община Недържавни собственици Местно население Частни лесовъди
Организиране и провеждане на противопожарни мероприятия	Държавни структури Община Недържавни собственици Местно население
Стопанисване и ползване на дивеча в дивечовъдните участъци, и опазване на дивеча и рибното богатство	СЛРБ Ловно стопански сдружения и ловни дружини
Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях	Местно население Община НПО
Организиране и провеждане на лесозащитни и противоерозионни мероприятия	Държавни структури Община Местно население
Създаване на гори върху земеделски територии	Община Местно население
Придобиване на гори и земи от ГТ	Община Местно население Туристически бизнес
Други	

• **Управление на горите от ДГТ**

Общото мнение и оценка е, че ТП ДГС Разград се справя с работата и упражнява стриктен и строг контрол върху всички дейности. Цялостното отношение на всички групи заинтересовани страни, с които са проведени срещи, към дейността на горското стопанство е по-скоро позитивно. Много от тях гледат на ДГС като гарант за запазване на ресурса за идните поколения.

В процеса на одобряване на ГСП, според изискванията на закона, са правени две лесоустройствени съвещания, на които са поканени и присъствали основните заинтересовани страни (документирано с протоколи). Отделно от това информация за Първото съвещание е била обявена в общината.

Мнението на служителите като цяло е, че изготвеният ГСП е сравнително неточен и се налага честата му промяна, което става със специални план-извлечения, които се одобряват от РДГ Русе

Информация от ГСП по конкретни въпроси, свързани със стопанисване на недържавните гори се предоставя срещу минимално заплащане. По принцип ГСП може да се ползва на място безплатно като достъпът е свободен. На база на проведените разговори с различни заинтересовани страни не бе констатиран проблем с достъпа до ГСП.

ТП ДГС Разград има утвърден механизъм за постъпване и разглеждане на оплаквания, мнения, коментари и препоръки от страна на заинтересованите страни. До този момент не са постъпвали жалби и сигнали за нарушения в горите. В случай на постъпване на писмо, ДГС е длъжно да го разгледа и отговори в писмен вид. Дали този механизъм действа не е ясно тъй както, както бе споменато такива писма до сега не са постъпвали. Стопанството води специален регистър за подобни сигнали.

ДГС Разград не е страна по съдебни дела.

ТП ДГС Разград е обект на регулярен одит от страна на Дирекция „Вътрешен одит” на СИДП и НАП. По специфичните проблеми свързани с управлението на горските територии, непрекъснат е контрола от страна на ИАГ и РДГ Русе. Всичко това е допълнителна гаранция за коректността на предприеманите от ДГС действия.

- **Възпроизводство на горите и свързаните с това дейности**

- Провежданите лесокултурни дейности – почвоподготовка, залесяване, отглеждане на горски култури, отглеждане на млади насаждения, ПЕВ и работата в разсадника се финансира от стопанската дейност. Естественото възобновяване в района е добро, поради което площите за залесяване са малки. През 2022 година на територията на стопанството са залесени 50 декара.

- Разсадник „Гарата” се използва за производство фиданки. Не се използват препарати за растителна защита и химически вещества.

На този етап не са идентифицирани практики свързани с възпроизводството на горите, които да имат негативно влияние в социален аспект. Както навсякъде и тук дейностите по залесяване се ползват с висока обществена подкрепа. Стопанството всяка година участва в инициативи свързани с обучение и превенциите свързани с дейностите в горите

- **Ползване на дървесина и търговия**

Ползването и търговията с дървесина е една от основните дейности и с които по традиция горските стопанства се отъждествяват от обществото. Дейностите по дърводобива в ДГС Разград могат условно да бъдат разделени на:

- Процедури за добив и продажба на дървесина;
- Процедури за отдаване на сечища на дървесина „на корен”
- Осигуряване на дърва за огрев на местното население;

Средногодишното ползване е регламентирано в ГСП и количествата дървесина са както следва:

Средногодишното ползване на дървесина е 27 391 пл.мЗ:

Съобразно общата насока за стопанисване, целите, дървесните видове, насажденията и тяхната продуктивност, типовете месторастения и други, горите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции са групирани в 12 стопански класа.

Основно местното население използва дърва за огрев. Стопанството може да предостави годишно на местното население около 2500 плътни м³ дърва за битови нужди. Според оценката на ДГС, а и на останалите заинтересовани страни нуждите не са задоволени. Въз основа на ГСП, ежегодно с плана за сечите, ДГС определя количествата и местата за добив. Дървата се добиват основно от фирми. В стопанството не са постъпвали оплаквания относно предоставяните дърва за местното население.

От страна на местните хора няма сериозни оплаквания по отношение на предоставяните количества на дърва за огрев и строителен дървен материал. Стопанството предоставя дърва за огрев на социални институции, по чл. 193 от ЗГ на служители и бивши такива и подпомага месните НПО..

• **Ползване на недървесни и други горски продукти и търговия с тях**

Дейността на ДГС, свързана със страничните ползвания на горите включва:

Дейността на ТП ДГС Разград, свързана със страничните ползвания на горите включва:

Издаване на разрешителни за събирането на НДГП (гъби, горски плодове, билки);

Регламентиране на места за паша на животни (овце, крави, кози).

В населените места в териториалния обхват на ТП ДГС Разград събирането и изкупуването на НДГП не представлява устойчив поминък за местното население. НДГП се събират предимно за лична консумация. Основно се събират гъби и билки.

По отношение на пашата за 2022 г. ТП ДГС Разград има две издадени разрешителни.

При възможност стопанството предоставя дарения от фиданки и коледни елхи, както и продава на фирми същите.

• **Охрана на горите и земите от ГТ**

Една от основните функции на ТП ДГС Разград, при това със сериозно социално измерение, е осъществяването на охрана и контрол. Охранителната функция се упражнява върху горите и реките, а контролната – върху всички институции, фирми и отделни индивиди, изпълняващи една или друга дейност в горите.

Дейността на ДГС по отношение на контрола и охраната на дейностите в горите включва:

- Контрол и охрана на управлението и дейностите в горите;
- Охрана от незаконна сеч, браконьерство и др.;
- Охрана от пожари.

Преминаващите превозни средства, транспортиращи дървесина биват спирани за задължителна проверка на редовността на превозната документация.

При констатиране на нарушение, ДГС издава актове и констативни протоколи. С последните промени в законодателството, е наложено изискването всички случаи да се изпращат в прокуратурата.

- **Организиране и провеждане на противопожарни мероприятия**

През 2022 г. на територията на стопанството няма регистрирани пожари. Съществува добра организация на местно ниво за превенция и сигнализиране, както и добра координация между отговорните институции, в която основна роля играе и стопанството. Дейността по охраната на горите от пожари се осъществява съвместно с кметските администрации. Наред с това доброто взаимодействие с дърводобивните фирми от региона е довело да изразената от тяхна страна готовност да се включат с техника и жива сила в случай на пожари. Стопанството разполага с високопроходим специализиран автомобил, който да покрива нуждите на стопанството.

- **Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях**

При изготвяне на настоящото проучване не са идентифицирани негативни въздействия във връзките между ДГС и Регионалната инспекция по опазване на околната среда и води (РИОСВ) – Русе, която е принципалът в осъществяването на контрол по отношение опазването на биоразнообразието и управлението на ЗТ.

Като цяло в рамките на стопанството сред заинтересованите страни бе идентифицирано сравнително слабо осъзнаване на проблемите свързани с опазване на биоразнообразието. Все още има тенденция да се мисли, че опазването на биоразнообразието и природата като цяло е по-скоро пречка отколкото възможност за развитие. Именно в промяната на тези нагласи може да се очаква една по-активна роля от страна на всички.

- **Придобиване на гори и земи от ГТ**

В района няма случаи на замяна гори от територията на ТП ДГС Разград срещу гори в други, „по-привлекателни” райони на страната или обратното. Въпреки, че решението за такива замени е извън правомощията на ДГС се препоръчва в случай на такива да се информира обществото поради значимия интерес към проблема.

- **Политика на наемане, обучение и защита интересите на персонала**

Броят на служителите в ТП ДГС Разград е 39, от които 14 жени и 25 мъже. Всички, които имат трудовоправни отношения с ДГС са местни хора и хора от региона.

Едно от необходимите условия за постъпване на работа е наличието на специализирано образование – средно специално (Професионална гимназия по горско стопанство) и/или висше (ЛТУ) в зависимост от заеманата длъжност. Текучество на кадри не се наблюдава. Работещите в стопанството живеят в региона и ползват платен отпуск, болнични, майчинство, осигурена им е пълна работна заплата и др., заложен в Кодекса на труда.

Обявяването на свободните работни места става на сайта на СЦДП Габрово, както и в Бюрото по труда. След постъпване на работа на работещите се предоставя Длъжностна характеристика и при необходимост преминават допълнително обучение по отношение изпълнението на конкретните им задължения. Горските стражари преминават допълнителен курс за правоспособност за носене на оръжие.

По отношение на повишаването на квалификацията, служителите на ДГС участват, сравнително рядко и по-скоро спорадично в различни обучения. Липсва целенасочена политика в тази насока.

Регулярно се провежда т. нар. съвещание по маркиране за лесовъдския състав. Също така служителите, занимаващи се със счетоводство и контрол участват в специализирани курсове за информиране за последните промени в релевантното законодателство.

Ръководството на ДГС редовно участва в периодични срещи на централно ниво, на които то бива информирано за промените в горското законодателство. След това, на оперативни срещи информацията се свежда до познанието на останалите служители.

Спорадично са организирани и други специализирани обучения.

При постъпване на работа, а и на всеки 3 месеца се прави инструктаж по охрана на труда, за които се води отчетност в специални книги. Води се регистър за трудовите злополуки. През последните години инциденти със служители на ДГС не е имало.

Съгласно НАРЕДБА № 9 от 6.11.2020 г. за униформеното представително и униформеното теренно облекло от служителите в ИАГ, нейните структури и държавните на служителите на ДГС се предоставя представително и униформено облекло, а на работниците се предоставя работно облекло и лични предпазни средства.

- **Взаимодействие с дърводобивните фирми в региона**

Нагласите на дърводобивните и преработвателни фирми в района относно взаимодействията им с ДГС са изцяло положителни. Всеобщо изразено бе мнението, че се работи „в екип“ с ДГС при спазване на закона. Фирмите се явяват на търговете, организирани от ДГС на свободни начала в условията на свободна конкуренция.

Ако поради едни или други причини, независещи от фирмите, сключен договор не може да бъде изпълнен, ДГС се отнася с разбиране и проблемните моменти се преговарят. От своя страна фирмите също се отнасят с разбиране към ДГС – техните проблеми и изискванията, с които те трябва да се съобразяват. Между фирмите има конкуренция, но тя е лоялна.

Изключително позитивно се приема даденото право на ДГС да заделя до 30 % от лесосечния фонд за ползване от местните фирми.

При обявяване на процедурите за добив на дървесина задължително изискване е работниците на фирмите да бъдат наети на трудови договори и да притежават необходимата квалификация.

- **Взаимодействие с недържавните собственици на гори**

Реституцията на горите и земите от ГТ на територията на ДГС Разград като цяло е приключила. Няма постъпили искиове от страна на общината за възстановяване на бивши гори, предоставени за временно ползване.

Имотите на физическите лица са силно разпокъсани и малки. Всички тези гори са ограничени на терен.

В случай на съдебно решение и подаване на заявление за възстановяване на горите в ДГС, съгласно ЗГ в съответната територия се прекратяват всички дейности до приключване на процедурата по предаване на собствеността. ЗГ регламентира начините за изплащане на компенсации при настъпили увреждания и/или загуби в резултат от дейностите на ДГС. До сега не са постъпвали подобни искиове.

- **Участие на ДГС в местни инициативи**

Въпреки липсата на регламентация и невъзможността за пряко участие в подпомагането на местното население, ДГС доброволно участва като активен партньор в редица местни инициативи. Така например ежегодно се подпомага, главно с предоставянето на фиданки, дървен материал, организирането и провеждането на местни празници. Правят се дарения на местни общности, финансово се подпомагат хора, имащи нужда от скъпо лечение. ДГС се включва и в инициативи с ученици по случай седмицата на гората.

- **Осигуряване на дърва за огрев и дървен материал за местното население**

Към момента няма индикации за съществуващи проблеми в тази област. Такива биха възникнали ако, по една или друга причина се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал (напр. в резултат на сертификацията) или повишаване на цената за добиването им в следствие въвеждането на допълнителни мерки (вж. по-долу в текста). Не особено доброто социално-икономическо положение на населението в региона не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

- **Осигуряване на поминък чрез дейности, свързани с горите**

Особено силно е очакването, че участието на частните фирми в организираните от ДГС търгове за добив и реализация на дървесина ще бъде обвързано с наемането именно на местни фирми, респективно по-висок дял местни хора.

- **Странични ползвания в горите**

Данните от доклада показват, че местните хора не са зависими пряко от използването на горите като източник на НДГП. Такива в региона са търсенето на трюфели. В този смисъл в бъдеще не следва да се очаква конфликт в това отношение. Ако такъв възникне, то той по-скоро би бил свързан с недобросъвестен начин на събиране и унищожаване на тези ресурси.

Възможен би бил конфликт с фирмите, занимаващи се с изкупуването на НДГП от гледна точка засилване на контрола от страна на ДГС. Както стана ясно, фирмите често злоупотребяват с даденото в закона право за свободно събиране за лични нужди. Въпреки това, ДГС не бива да се притеснява от въвеждането на по-стриктни мерки, които не биха срещнали отпор от страна на обществото, дори напротив.

- **Осигуряване на условия и територии за лов и риболов**

Ловът е традиционно занимание за местните хора. По всеобщо мнение в момента дивечът в региона се увеличава и за него се полагат необходимите грижи благодарение на дейността и усилията на ДГС и СЛРБ „Сокол”. Част от територията на стопанството е отдадена на концесия, стопанисвани от фирми „Лудогориелес“ ЕАД и „Вълчи ями” ООД

- **Взаимодействие с дърводобивните и дървопреработвателни фирми**

Основните очаквания на частния дърводобивен бизнес са свързани най-вече с увеличаване на количествата и качеството и повишаване цените на добиваната от тях дървесина. Това би означавало повече работа и по-висока икономическа сигурност за тях.

Ако за местното население и администрация гората е стратегически регионален ресурс за постигане на социално-икономически просперитет, то частните фирми имат

самочувствието на посредник между тях и реализацията на този потенциал. В този смисъл частния бизнес разглежда ДГС като съюзник и партньор и гледа на гората по-скоро като на източник на икономическа сигурност и перспектива за развитие.

Налице е очакване и желание за осигуряване на по-големи преференции за местните фирми, при организиране и провеждане на търговете за добив и продажба на дървесина. Съществува определено негативно отношение към едрите ползватели и особено силно изказано желание за осигуряване на защита от (нелоялна) конкуренция спрямо фирми от други региони. Липсват асоциации на местните дърводобивни и дървопреработвателни фирми, които да защитават интересите им, нещо повече – много от тях не виждат полза от подобно асоцииране.

Въпросът за цената на сертифицираната дървесина не е основен и в голяма степен не определя отношението на частните фирми към сертификацията на горите изобщо. Въпреки че, съвсем разбираемо, очакванията на ДГС са свързани с повишаване на цените, неяснотата към момента и все още неосъзнатата нужда от закупуване на сертифицирана дървесина кара много фирми да бъдат доста предпазливи. Международните данни сочат, че в зависимост от търсенето, което за момента е средно в България, цената на сертифицираните качествени сортименти може да бъде с около 20 % по-висока в сравнение с несертифицираната дървесина. Хипотетично, сертифицирането на горите може да доведе до появата на външна конкуренция. При този сценарий ролята на ДГС като балансиращ фактор би бил от особено голямо значение. Най-устойчиво от тази гледна точка би било ДГС да стимулира местните фирми също да се сертифицират. И макар това да изисква допълнителни инвестиции за тях, добрата новина е, че основните печалби от сертифицирана дървесина се акумулират именно във веригата за доставки, там където се получава най-голяма добавена стойност към продукта.

Наред с цената на дървесината, друг важен въпрос свързан със сертифицирането на горите е по-стриктния контрол, който е въведен от ДГС. По подобен начин фирмите са принудени да платят по-голяма цена от гледна точка спазването на екологичните извиквания - напр. използване на биоразградими горива, специални маслоабсорбиращи комплекти в случай на разливи на масло и др.

Неоспорими са обаче икономическите, социалните и екологични ползи от сертификацията.

- **СПЕЦИФИЧНИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИЯ ЕФЕКТ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ТП ДГС РАЗГРАД**

Подобряването на социалният ефект от дейността на ДГС Разград изисква качествено нов тип ангажираност и ниво на работа със заинтересованите страни и особено местните хора в общността. Това може да се реализира в няколко главни направления.

- **Подобряване на организацията на дейността на ДГС**

Високите оценки дадени от заинтересованите страни на дейността и ръководството на ДГС не трябва да се приемат като нещо „дадено”, а трябва да се доказват в ежедневната дейност. В хода на изследването се набелязаха някои възможности за подобряване на дейността на ДГС по посока на:

- Диверсифициране на приходите на ДГС Към настоящият момент приходите на ДГС са почти на 100 % зависими от продажбата на дървесина. Макар тази основна приходна част в бюджета да се запази, разнообразяването ѝ би дало

значително по-голяма гъвкавост и повишаване на финансовите резултати. Едно от добрите намерения в тази насока е произвеждането на декоративен посадъчен материал в разсадника, търсенето на който непрекъснато се повишава. Друга възможна ниша е продаването на дървесина от централен склад.

- Социални придобивки и икономическо стимулиране на работещите в ДГС. Биха могли да се преценят възможностите за повишаване на социалните придобивки (медицинско осигуряване, обучение и образование и др.) и икономическото стимулиране на работещите. Възможно е да се обсъди въвеждането на системи на управление, базирани на цели, при които заплащането на труда да бъде обвързано с изпълнението на поставените цели и постигнатите резултати и ефективност на труда. Добре е да има национална политика за повдигане имиджа и авторитета на горското стопанство, както и на работещите в него. Това ще даде допълнителен морален стимул на заетите в бранша.
- Регламентирано предимство при наемане на местни хора. В стопанството и в момента работят почти изцяло с местни хора.
- Подобряване на контрола и охрана на дейностите в горите. Най-голям резерв в това отношение е открит в необходимостта от провеждане на обучение по отношение начина на провеждане на дейностите по ГСП и инструктаж по безопасност на труда на персонала на фирмите, с които се сключват договори за изпълнение на дейностите в горите. Друга налагаща се и от сертификацията мярка е въведеното задължително изискване за лично предпазно облекло в обектите, в които активно се работи и стриктен контрол върху ползването му.
- **Взаимодействие с местните хора и социално слабите в региона**

Приобщаването на местните хора към изпълнението на дългосрочните цели на сертификацията, отглеждането и управлението на горите е дълъг процес. Осигуряването на подкрепа за местни инициативи, даването на отговор на въпросите, вълнуващи хората, задоволяването на определени техни нужди и потребности е от изключителна важност.

Към момента оценките, които хората дават на дейността на ДГС са много високи. Данните от доклада дават възможност да се дефинират някои от възможните подходи за осигуряване участие на представители на местните общности в процеса на сертифициране и управление на горите. За да се запази тази оценка и да се гарантира участието на представители на местните хора в процеса на управление на горите е необходимо предприемането на стъпки в няколко насоки:

- Запазване на тарифните такси и количествата на дървата за огрев за местното население.
- Привличане на частните собственици на гори в процеса на управление на гората. Към момента частните собственици, не се чувстват съпричастни към сертифицирането на горите, това не ги интересува. Основният им интерес е свързан с извличане на максимална полза и евентуална печалба от собствеността им. За това свидетелства и наблюдаваната тенденция за продажба на частни гори и желанието за продажба и/или отдаване на горите на ДГС за управление и стопанисване. За да бъдат привлечени частните собственици в управлението на горите им е необходимо преди всичко те да бъдат информирани, а след това да бъдат натоварени със съответните задължения.

- Работа с хората, ангажирани в събиране на НДГП. Въпреки малките обеми на събираните НДГП би било препоръчително организирането и провеждането на обучителни курсове за щадящи практики на събирането на гъби, билки, горски плодове и др. Целта на тези курсове ще бъде както да се създадат определен набор от практически знания и умения у желаещите да се занимават с тази дейност, така и ще гарантира запазването и развитието на този ценен горски ресурс. Част от тази дейност включва и постоянен контрол на събирачите на терен и от страна на служителите на ДГС.

- **Взаимодействие с дърводобивни и дървопреработвателни фирми**

Взаимодействието на ДГС с частните дърводобивни и дървопреработвателни фирми дава и някои допълнителни възможности за реализиране на повишен социален ефект в региона:

Подпомагане и управление на процеса на браншово сдружаване. Наред със стимулирането на регистриране на местни фирми, следва с подкрепата на ДГС да стартира процес на регионални браншови срещи, на които с активното участие и медиация на представителите на РДГ и ДГС да се заложи началото на браншово сдружаване на дърводобивния и дървопреработвателен бизнес в региона. Като първа стъпка може да се помисли за поставяне на изискване за членство в регионална браншова организация като предимство при участие в търговете за добив и реализация на дървесина. Осигуряването на начална подкрепа на дейността и организационното изграждане на подобни сдружения би дало на ДГС в по-късен етап ефективен инструмент за въздействие върху формирането на мнението на местните общности.

- **ПРИЛОЖЕНИЯ**

- **Основни сфери на интерес на Оценката за социално въздействие**

Оценка на дейностите на ДГС Разград и тяхното възможно негативно или позитивно въздействие върху заинтересованите страни

- Видове дейности и тяхната регламентация;
- Физически и/или юридически лица, с които си взаимодействат при изпълнение на дейностите;
- Общински и държавни структури, с които си взаимодействат при изпълнение на дейностите;
- Оценка на възможното негативно или позитивно въздействие от тези дейности.

Незаконна сеч, заселване, браконьерство и други незаконни действия

- Наличие на данни за незаконна сеч, заселване, браконьерство и други незаконни действия от местни и/или приходящи хора;
- Оценка на обема и възможното въздействие от тези дейности;
- Въведени системи и мерки за мониторинг и превенция.

Структура на собствеността, собственост и права за ползване, спорове върху собствеността и правото за ползване

- Структура на собствеността върху земята;
- Права за ползване и регламентация;

- Наличие/отсъствие на спорове върху собствеността и правото за ползване;
- Механизми за разрешаване на подобни спорове (ако има такива), вкл. за спиране на дейността в спорните райони;
- Участие и форми на контрол на различните собственици (ако има такива) в управлението на горите и дейностите в тях;
- Документирани процедури и правила за идентифициране и превенция на възможни заплахи към съседни земи и практики, вкл. исторически, архитектурни и културни ценности;
- Осигурен форми на достъп до горските ресурси за местни хора без собственост;
- Подходящи механизми за разрешаване на проблеми и осигуряване на справедливи компенсации в случай на загуба или повреда, засягащи законни или обичайни права, собственост, ресурси или средства за препитание на местните хора.

Наемане, обучение, здраве и сигурност на работещите и техните семейства и други услуги за общностите в или около ДГС Разград

- Предимство на местните хора при наемане на работа;
- Подпомагане достъпа до основни услуги – здравни, образователни и др.;
- Познаване на спазване на основните законови изисквания за здраве и безопасност на труда;
- Система за спазване и изпълнение на тези изисквания;
- Обучение и оборудване, осигуряващо безопасни условия на труд;
- Документация за всички случаи на трудови злополуки и смърт с регламентирани компенсации;
- Спазване на националното и международно трудово право, профсъюзи и колективни трудови договори.

Насърчаване на оптималното ползване и местна обработка на разнообразните горски продукти

- Дял на местните фирми, ангажирани в дейности, пряко или косвено свързани с дейността на ДГС;
- Регламентация на този вид взаимодействия.

Засилване и диверсификация на местната икономика, избягвайки зависимостта ѝ от единични горски продукти

- Информация за възможностите, ролята и потенциала, предлагани за използване на по-малко познати възможности на горите – НДГП, почивка и др.;
- Документирана оценка на тези възможности;
- Система за насърчаване използването на тези възможности от страна на местните хора и фирми.

Зачитане, поддържане и засилване на ценността на услугите и ресурсите, свързани с гората, като речни басейни, лов и риболов

- Информация за услугите и ресурсите, свързани с гората, като речни басейни, лов и риболов;

- Включеност на тези услуги и ресурси в планове за управление.

Обучение и супервизия на работещите в горите за осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ГСП

- Документирано обучение на всички работещи в горите за осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ГСП;

Въвеждане на изследванията и събраните данни, необходими за мониторинга на екологичното и социално въздействие от дърводобива и другите дейности

- Включване на данните в планове за управление;
- Изграждане на консултативни органи за тяхното спазване.

Подходящи механизми за разрешаване на проблеми и осигуряване на справедливи компенсации в случай на загуба или повреда, засягащи законни или обичайни права, собственост, ресурси или средства за препитание на местните хора

- Провеждане на регулярни срещи с представители на местните общности и фирми за обсъждане на възможните екологични и социални въздействия;
- Наличие на мониторингови програми/системи, договорени с представители на местните общности и фирми

Изготвил:

/инж. Ат. Димитров/

Директор:

/инж. Пл. Колев/